

Schakend Nederland - juli/augustus 1992

Prof. dr. H.J. van den Herik: Computers niet sterk genoeg David Bronstein bleef de computers eenvoudig de baas

Het is niet mijn stijl om er omheen te draaien. Het Aegon-toernooi heeft nog niet gebracht wat ik ervan verwachtte: een computer op de vijfde plaats. Er waren dit keer vijf sterke IGMs, maar misschien - zo dacht ik - zou een van de sterkste computers (Mephisto, Hitech of Chessmachine WK) niettemin aansluiting bij hen vinden. De grootmeesters lieten er, op Cifuentes na, geen twijfel over bestaan wie de sterkste spelers waren. Daarenboven toonden ook Nico Kuijf, Piet Bakker en Gert Ligterink hun vorm. De eerst aankomende computer was Mephisto (gedeeld achtste) met 4 uit 6.

AEGON

Van 20 tot 27 mei werd in Den Haag het 7e AEGON mens-computer toernooi verspeeld. Er deden 24 schakers en 24 programma's mee; beide groeperingen waren van wisselende speelsterkte. Het was het grootste en sterkst bezette toernooi tot nu toe. Grootmeester David Bronstein was de lieveling van het publiek en de held van het toernooi: hij won met 6 uit 6. Hieronder analyseert hij twee van zijn winstpartijen. Twee jaar geleden legde het programma Hitech beslag op een gedeelde eerste plaats (met Blokhuis en Piket). Er namen toen twee grootmeesters deel (Piket en Bronstein). Dit jaar heeft het er geen moment naar uitgezien dat Hitech deze prestatie zou herhalen. Hoewel de meeste computers verrassend sterk tegenstand boden en de grootmeesters hier en daar een half punt afhandig maakten, is de conclusie toch éénduidig: op dit moment zijn computers nog niet sterk genoeg om zich te midden van grootmeesters te handhaven.

Computers niet sterk genoeg

■ JAAP VAN DEN HERIK

In zijn rubriek in *De Volkskrant* (30 mei 1992) vraagt Ligterink zich af welke uitleg ik aan het resultaat van de computers zal geven, anders dan dat ze duidelijk verloren hebben. Hij heeft gelijk, we zijn nog niet zover. Dat is thans gebleken. Maar ik deel niet zijn stellige overtuiging dat de sterkste machines sinds drie jaar amper vooruit zijn gegaan. En daarbij doel ik niet alleen op *Deep Thought*, die in november zijn wereldtitel verdedigt. De speelsterkte is wel degelijk omhoog gegaan, zowel per computer als in totaal. Alleen, mensen nemen computers steeds serieuzer als tegenstander en dat heeft grote invloed op de onderlinge score.

Strategie

Ligterink bespreekt voorts twee zwakke elementen in het computerspel: (1) dichtgeschoven stellingen en (2) taxatie van dynamische stellingen. Hij illustreert ze met twee prachtige partijen van Bronstein (de partij uit de eerste ronde volgt hieronder eveneens). Opnieuw heeft Ligterink gelijk, maar geldt deze constatering (zeker de tweede) eigenlijk ook niet voor mensen met dezelfde speelsterkte als de computers? Hoe het ook zij, het onderzoek is in volle gang en volgend jaar mogen de computers het weer proberen in het 8e AEGON-toernooi. Ik blijf optimistisch ... De top van het eindklassement luidt als volgt:

1. D. Bronstein 6 (uit 6) 4; 2-4 N. Kuijf, J. Piket, R. Vaganian 5½; 5-7 P.G. Bakker, G. Ligterink, J. Nunn 5; 8-12 Mephisto, R. Cifuentes, H. Perez Garcia, A.M.J. van den Berg, M. Wind 4, etc.

De eindstand mensen-computers bedroeg uiteindelijk 84-60, of anders gezegd de computers scoorden 41.7%.

Bronstein-Heuristic Alpha *Analyse David Bronstein*

1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. Lc4 Lc5 4. b4 Vaak gespeeld in WK-matches, dus waarom niet tegen computers?

4. ..., Lxb4 5. c3 La5 6. d4 exd4 7. 0-0 Pge7

Normaal is 7. ..., d6, maar ik wilde hier toch al afwijken. **8. Pg5 d5 9. exd5 Pe5 10. Lb3** Pe5 maakt het mij lastig; het lijkt me het beste om maar gewoon de looper te bewaren.

10. ..., dxc3

Een goede zet, omdat het de ontwikkeling van de damevleugel vertraagt.

11. De2

Beter dan 11. f4; dat geeft te veel kansen weg, bijv. 11. ..., Lg4, gevolgd door Lb6 en Pd3.

11. ..., f6 12. Pe4

12. Pe6, gevolgd door La3 is waarschijnlijk ook goed.

12. ..., Pxd5 13. La3 c6 14. Pd6 + Kd7 15. f4 Pg6 16. Lxd5 Db6 + 17. Kh1 cxd5

Het idee is nu om de pionnen op de c- en d-lijn te laten verdwijnen en de torens bij het spel tegen de koning in het centrum te betrekken.

18. Pxc3

In de stijl van de 'romantische school'.

18. ..., Lxc3 19. Tab1 Dc6 20. Dd3 d4 21. Pb5 Td8 22. Pxc3 Dxc3 23. Db5 +

De volgende combinatie lijkt briljant: **23. Df5 + Ke8 24. Tfel Kf7 25. Txb7 Kg8 26. Dd5** en nu **26. ..., Le6!**; ook **23. ..., Kc7** levert niets op.

23. ..., Dc6

Ik had Ke6 verwacht.

24. Db3 Th8?

Hier is De6 aangewezen.

25. Tbc1

Na **25. Df7 + Kd8** dreigt er **Lh3**.

25. ..., De6 26. Dc2 Db6 27. Lc5

Dc6 28. Db3 Kd8 29. Lxd4 De4

Met een gewonnen positie, hoewel dit nog lastig is aan te tonen.

30. Dc3 Le6 31. Tfel Dd5 32. Tcd1

Ke8 33. Lxf6

De beslissende zet.

33. ..., Dxd1

Op **33. ..., Dc6** komt **34. f5**.

34. Txd1 gxf6 35. Dxf6 Lf7 36. f5

Tg8 37. Dd6 Lxa2 38. fxe6 Txe6

39. Dd7 + Kf8 40. Dxe7 Tg7 41.

Dh8 +

Wit tracht de computer tot een foutje te verleiden, maar dat lukt vooralsnog niet.

41. ..., Lg8 42. Tfl + Tf7 43.

Dh6 + Ke8 44. Tel + Te7 45.

Dh5 + Kf8 46. Dh6 + Ke8 47. Tfl

Tf7 48. Td1 Th7 49. Dd6 Te7 50.

h4

Indien **50. ..., Le6**, dan komt **51.**

De5 Kf7 52. Tfl + Kg8 53. Tf6

Tae8 54. Tg6 +, enz.

50. ..., Le6 51. De5

Zwart geeft het op.

Mephisto-Bronstein

Analyse David Bronstein

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Pd2 c5 4. exd5

exd5 5. Pgf3 c4

Ik heb liever geen schaakje op **b5**.

6. Le2 Pc6 7. 0-0 Ld6

Wit staat iets beter, maar de gesloten stelling biedt zwart mogelijkheden.

8. b3 cxb3 9. Pxb3

Typisch een computerzet; een mens doet direct **axb3**.

9. ..., Pge7 10. c4 0-0 11. c5

Te snel. Beter is **Lg5** of **cxd5**.

11. ..., Lc7 12. Ld3

Voorkomt **Lg4** vanwege **Lxh7**. Na

12. ..., Pg6 is **13. Pg5** sterk, bijv.

13. ..., h6 14. Pxf7 Kxf7 15. Dh5

Df6 16. f4, enz.

12. ..., Lf5 13. Lg5 f6 14. Lh4 Te8

Met de bedoeling **Le4**.

15. Tel

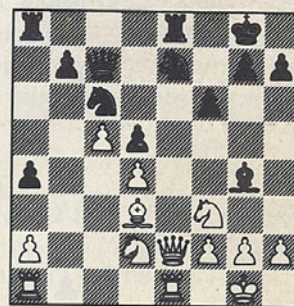
Verrassend dat de computer dit plan door heeft.

15. ..., Dd7

Een afwachtende zet.

16. Lg3 a5 17. Lxc7 Dxc7 18. De2

a4 19. Pbd2 Lg4

20. De3

Niet **Df1** vanwege **Da5**.

20. ..., Pb4 21. Tab1

Waarschijnlijk is **Lb1**, gevolgd door een zwart **a4-a3** beter, maar een computer houdt niet van zo'n stelling.

21. ..., Pec6 22. Dxe8 + Txe8 23.

Txe8 + Kf7 24. Lb5

Niet **24. Te3** wegens **24. ..., Pxd3**

25. Txd3 Lf5 enz.

24. ..., Kxe8 25. Txb4 Da5 26. Tb1

Kd8 27. Lxc6 bxc6 28. h3 Lc8 29.

Tb6 Dc3 30. Txc6 Da1 + 31. Pfl

a3 32. Td6 + Kc7 33. Tb6 Lf5 34.

P3d2 Ld3 35. Tb3 Lxf1 36. Pxf1

Dxa2

Wit geeft het op.

David Bronstein bleef de computers eenvoudig de baas.

FOTO AEGON

Schakend Nederland - juli/augustus 1992
Prof. dr. H.J. van den Herik: Computers niet sterk genoeg